MUZEUL CULTURII FIZICE ŞI TURISMULUI DIN R. P. POLONĂ

Nicolae POSTOLACHE

Dacă muzeografia europeană are un cuvînt de spus în ceea ce privește acumularea unei vaste experiențe în conceperea și organizarea instituțiilor menite să ,,acopere'', aproape la modul exhaustiv, istoria și dinamica, evoluția fenomenului sportiv la nivelul unei țări, nu poate să nu se refere și la realizarea specialiștilor polonezi, concretizată în Muzeul culturii fizice și turismului de la Varșovia.

Această apreciere, cu nimic depărtată de realitate, provine nu numai din concluziile formulate de către semnatarul acestor rînduri, în urma celor două vizite de documentare efectuate în anii 1971—1972, ci și din alte ecouri, din ținuta științifică a unor manifestări internaționale (simpozioane, congrese, expoziții etc.) organizate pînă acum de către această instituție, care, în final, toate conduc către o serie de recunoașteri de felul acestora : Muzeul culturii fizice și turismului din Polonia reprezintă o experiență valoroasă și este, totodată, un deschizător de drumuri pe plan european.

* * *

Inaugurarea oficială a muzeului a avut loc în luna septembrie a anului 1966 și aceasta a coincis cu mărețul eveniment prilejuit de celebrarea unui mileniu de existență a Statului polonez și de aniversarea a 22 de ani de la proclamarea Republicii Populare Polone.

Cu mulți ani înainte de această dată, un colectiv numeros (Alina Jabtkowska, Antoni Miller, Wanda Budziakowska, Kazimir Dabrowski ș.a.) condus de către Maria Morawińska-Brzezicka, a întreprins o serie de cercetări minuțioase pentru a depista și reuni într-un lăcaș anume cele mai vechi și mai reprezentative exponate (mai exact, încă din anul 1962 — dată cînd Comitetul Superior al Culturii Fizice din Polonia a luat hotărîrea de a se înființa un muzeu național al sportului și turismului).

Cum era și firesc, începuturile au fost modeste. Chiar și ideea însăși a unui asemenea muzeu era, pe plan european, insuficient de bine precizată. La aceste dificultăți, privind încercarea de abordare a istoriei naționale a sportului din punct de vedere muzeografic, se mai adăuga și lipsa unui spațiu adecvat, ceea ce a limitat activitatea colectivului în primii ani la depistarea, achiziționarea și inventarierea științifică a documentelor.

Singura formă de manifestări pentru public a constituit-o organizarea unor expoziții la Varșovia și în unele orașe din țară. Treptat, programul de lucru în ce privește amenajarea muzeului propriu-zis a fost extins și la problemele de turism și, ca urmare, nomenclatura sa a fost schimbată în cea pe care o poartă și astăzi.

Așadar, în prezent, Muzeul culturii fizice și turismului este o instituție centrală, de interes național, subordonată Comitetului Superior al Cul

https://biblioteca-digitala.ro

Una dintre expozițiile itinerante, amenajată într-un vagon de cale ferată, prezentată în perioada Jocurilor Olimpice de la Torino.

turii Fizice și Turismului din Polonia, prin intermediul căruia s-a obținut un local adecvat în incinta stadionului ,,SKRY'' (toată latura lungă a tribunei I, amenajată pe două etaje, cu zeci de încăperi) și s-au achiziționat — prin transfer — primele trofee sportive, primele exponate de valoare, oferite cu ani în urmă forului superior al mișcării sportive de către conducătorii și lucrătorii săi, de către sportivi și particulari.

Atît în perioada amenajării sale, cît și după aceea, muzeul s-a bucurat de sprijinul permanent și consistent al Ministerului Culturii și Artelor (a Direcției sale pentru muzee și pentru protecția monumentelor arhitectonice), a diverselor muzee

https://biblioteca-digitala.ro

Bicicletă cu roată de lemn folosită în a doua jumătate a secolului XIX

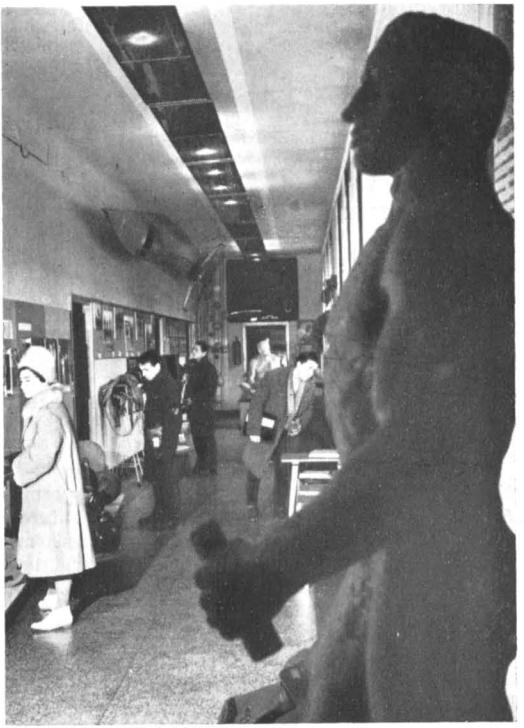

O parte a sălii rezervate istoriei sportului muncitoresc polonez

și stațiuni arheologice, ca și al conducătorilor și activiștilor din domeniul sportului și turismului.

De asemenea, Muzeul culturii fizice și turismului din Polonia colaborează și întreține contacte de mai multă vreme cu alte muzee similare ce fiinţează în Europa și în lume: ,,Turn und Sport Museum'' din Bâle, ,,Skid och Frilufsfrandet'' din Suedia, ,,Stáni Muzeum Ceskoslovenské Výchovu a Sportu'' din Praga, ,,Muzeul sportului din R.S.R.'' și altele.

* * *

Sectoarele de lucru ale muzeului sînt, ca și colecţiile pe care le posedă, vaste și interesante, ele fiind orientate spre două aspecte principale: cercetarea ştiinţifică și activitatea didactică și de propagandă.

Sectorul de cercetare ştiinţifică elaborează materialele privind istoria și dezvoltarea tuturor sporturilor și a turismului, folosindu-se pentru aceasta atît de documente istorice, cît și de material și echipament sportiv, în scopul de a prezenta un tablou cît mai complet al transformărilor și progresului din fiecare domeniu și din fiecare etapă a evoluţiei sale.

Din cele peste 8 000 de exponate ale muzeului, un număr considerabil este format din materiale și documente ce se referă la marile manifestări sportive și la personalităţile cele mai proeminente ale sportului și turismului polonez. O bună parte a muzeului o constituie operele de artă și operele literare cu subiect sportiv și turistic. Acestea sînt în primul rînd creaţiile distinse la concursurile prilejuite de Jocurile Olimpice și la expoziţiile naţionale și internaţionale.

Numărul lor a fost sporit cu cîteva piese arheologice de mare valoare, datorate cercetărilor întreprinse în teren de către specialiștii acestei instituţii în colaborare cu cei aparţinînd Muzeului de istoria naţională, precum și cu alte documente care ,,coboară'' istoria sportului pînă la epoca de început a înseși istoriei omenirii.

Din păcate, un număr mare de documente care ar fi putut ilustra primii paşi în istorie a sportului polonez, precum și evoluţia sa ulterioară, au fost distruse, cele mai multe pierind ca urmare a ravagiilor pricinuite de cel de-al doilea război mondial și a ocupaţiei naziste.

Ceea ce a mai putut fi recuperat se datorește numai colaborării active a polonezilor.

Muzeul culturii fizice și turismului de la Varșovia nu s-a limitat numai la salvarea și conservarea acestor documente, ci, prin programul său, consacrat popularizării lor, a căutat — și a reușit — să le prezinte publicului într-o manieră interesantă, care să atragă un număr cît mai mare de vizitatori, indiferent de vîrstă și de pregătire. Oamenii de

https://biblioteca-digitala.ro

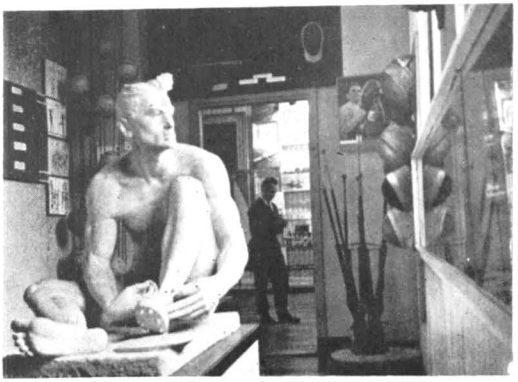

Multe sporturi sînt ilustrate în expoziție prin sugestive lucrări de artă.

Aspect din expoziția itinerantă „Afișul sportiv în lume", la care și-a dat concursul și Muzeul sportului din R.S. România (aprilie 1972, Varșovia).

știință găsesc aici materiale unice, care le permit să urmărească tot ceea ce interesează documentarea privind studiile referitoare la această latură importantă și inseparabilă a culturii și istoriei naționale; sportivii pot cunoaște și studia istoria sportului preferat, pot contempla în același timp tot ceea ce amintește de numele acelora care prin faptele lor au contribuit la progresul sportului și turismului în Polonia; tinerii pot găsi aici trofeele, echipamentul, materialele sportive etc. care au aparținut unor sportivi de renume.

Cum e și firesc, muzeul caută să atragă și acel public care prin preocupările sale nu este legat în mod direct de sport și turism, de practicarea lor, ci numai de spectacolul sportiv, fie pe stadion, fie în fața micului ecran.

Pentru a pătrunde și în rîndurile acestui public, muzeul a inițiat cîteva acțiuni care au devenit permanente: expoziții itinerante amenajate într-un vagon special, prevăzut cu aparatura necesară pentru proiecții, care circulă în țară aproape tot timpul anului; proiecții de filme documentare și metodice pe temă sportivă sau cu aspecte din sălile muzeului; prezentări la televiziune etc.

Așadar, toate categoriile de vizitatori despre care am vorbit găsesc în Muzeul sportului și turismului sensul profund al genezei și evoluției acestui fenomen, putînd astfel să înțeleagă tot ceea ce stă la baza numeroaselor succese ale mișcării sportive contemporane.

* * *

Muzeul mai posedă un sector de iconografie și documentare, cuprinzînd gravuri, tablouri, desene, afișe și peste 10 000 de fișe fotografice — la cea mai mare parte existînd și un dublet în negativ — o bibliotecă cu peste 5 000 de volume, precum și un fond unic de periodice și carte veche care este pus la dispoziția tuturor acelora care se interesează sau cercetează istoria veche și nouă a sportului și turismului.

Arhiva muzeului cuprinde materiale interesante privind fondarea și activitatea celor mai vechi asociații și cluburi sportive, manuscrise ale celor mai vechi sportivi, lucrători și specialiști ai mișcării sportive poloneze, — materiale care, pe măsură ce sînt studiate, sînt date publicității fie în *Anuarul muzeului*, fie în alte publicații cu profil apropiat.

* * *

Muzeul dispune de un atelier propriu de restaurare a exponatelor, precum și de un laborator cinefotografic dotat cu aparatura necesară reproducerii unor documente, proiecției sau filmării unor aspecte semnificative din viața unor sportivi celebri, aflați acum la o vîrstă înaintată. Se acordă o mare atenție colaborării permanente cu vechii sportivi și activiști ai mișcării sportive, înregistrării lor pe peliculă sau pe banda de magnetofon — fapt ce permite îmbogățirea și completarea informațiilor și documentării cu cîteva date încă nescrise.

* * *

Expozițiile tematice sau cu caracter monografic, cele permanente etc. sînt amenajate în cadrul muzeului, fie — cele temporare — în afara lui — toate servind la popularizarea colecțiilor. Expoziția de bază a muzeului își începe circuitul cu o sală consacrată „tradițiilor progresiste ale culturii fizice în Polonia", urmărite încă din Renaștere. Aici este prezentată activitatea unor savanți eminenți, filozofi, scriitori, pedagogi și conducători ai vieții poloneze sportive, care prin operele și activitatea lor și-au înscris numele în istoria mișcării sportive naționale, în raporturile ei cu tendințele progresiste ale mișcării sportive universale.

Fluxul vizionării muzeului continuă apoi cu prezentarea istoriei Jocurilor Olimpice din antichitate (o întoarcere din epocă ce dă muzeului de acum un caracter de universalitate, depărtîndu-se de ceea ce și-a propus inițial: prezentarea mișcării sportive naționale) și pînă în zilele noastre — prilej de a se proclama ideea armoniei dintre corp și spirit, dintre frumusețea fizică și cea morală — principiu care stă de milenii la temelia idealului olimpic. Un relief înfățișînd pe Pierre

https://biblioteca-digitala.ro

Detaliu privind maniera de expunere a afișului

de Coubertin — fondatorul Jocurilor Olimpice moderne (1896) — sugerează capătul de drum al perioadei în care Polonia și-a făcut debutul la aceste jocuri și a obținut primele succese, după cum torța olimpică aprinsă transmite vizitatorului ideea prieteniei între popoare, statornicită și prin intermediul sportului.

Partea cea mai bogat ilustrată a muzeului este cea consacrată istoriei diferitelor ramuri de sport, atît pe plan național, cît și universal. Aici, pe un spațiu imens de expunere, sînt prezentate 27 de ramuri sportive, remarcabile prin vechimea lor în istorie și prin aria largă de răspîndire, după cum și prin numeroasele personalități care au jucat un rol însemnat în evoluția și dezvoltarea lor.

Tot aici se poate urmări cu ușurință evoluția interesantă a tehnicii sportive, a materialelor, aparaturii și costumului de sport, ca și evoluția rezultatelor și performanțelor stabilite de către sportivii polonezi, în special în anii de după eliberarea țării.

Dată fiind vastitatea materialului, datorată răspîndirii largi a fenomenului sportiv în ultimele decenii, se observă în expunere o condensare a exponatelor prezentînd evoluția ramurilor care au adus de multe ori glorie Poloniei Populare.

Un loc central în expoziția de bază este destinat prezentării evoluției sportului muncitoresc pe teritoriul Poloniei în perioada anilor 1908—1939.

Cea mai tînără secție o constituie cea rezervată turismului. Materialul expus este tratat într-o manieră deosebită. Pe un spațiu larg sînt prezentate primele trasee turistice și ascensiuni în munți, primele cabane turistice și mijloace de transport (realizate la dimensiuni reduse sub formă de machete), materialele de turism de-a lungul timpului ș.a.m.d.

Filatelia cu temă sportivă și turistică constituie un alt subiect prezent în sălile muzeului. Un panotaj original pune în valoare toate timbrele poloneze pe această temă, începînd cu principalele sporturi cu o largă audiență (atletismul, turismul, sporturile de iarnă, sporturile de apă etc.) și terminînd cu evenimentele sportive de cea mai mare popularitate: Cursa păcii, Jocurile Olimpice, campionatele mondiale etc.

În ansamblu, colecțiile muzeului de care ne-am ocupat pînă acum ne relevă în aproape două ore, istoria culturii fizice și a turismului din Polonia de ieri și de azi, tradițiile ei în acest domeniu.

Căutînd, printre primii, un sistem de a relata această istorie prin intermediul unor exponate ce poartă în ele gîndirea pedagogică în domeniul culturii fizice — fundament al existenței și educării multilaterale a ființei umane, proces, care, pe scara istoriei civilizației nu a fost niciodată întrerupt — realizatorii Muzeului culturii fizice și turismului din Polonia l-au găsit pe cel mai adecvat.

Ghid dînd explicații în sala rezervată sporturilor de iarnă

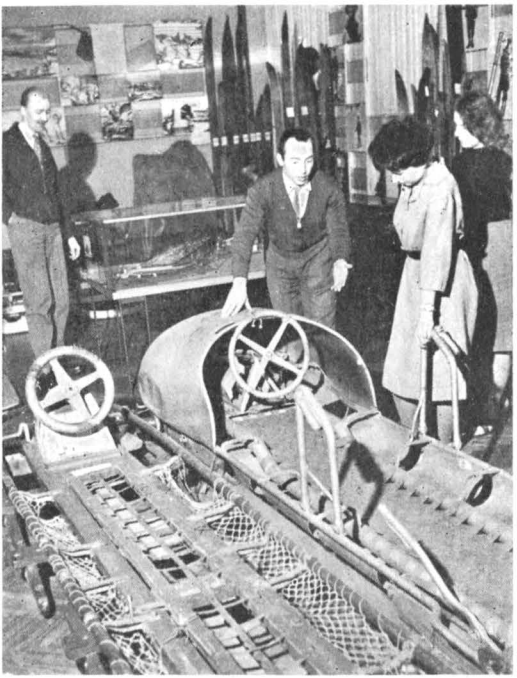

https://biblioteca-digitala.ro